

Merhaba

merhabahaber.com

f /akademiksayfalar

KADEMİK

Sayfalar

Kurucusu: Dr. Mehmet Ali UZ

Yayın Kurulu: Dr. Mehmet Ali UZ - Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU - Ahmet ÇELİK - Ali İŞİK - Av. Serdar CEYLAN - Hasan YAŞAR
maliuz@merhabagazetesi.com.tr - saimsakaoglu@hotmail.com - celikahmet66@hotmail.com - baskuyulu@gmail.com - srceylan@hotmail.com - hyasarkonya@gmail.com

Bir Fotoğrafın Hatırlattıkları - 38

DAĞBAŞLARINDA (ALANDA) DERLEME YAPMAK

Üzerinde çalıştığım alan, *Türk Halk Edebiyatı* adını taşımaktadır. Ancak bu alanı da içine alacak şekilde adlandırılan başka bir alan daha vardır: *Türk Halk Bilimi*. Neden-se bazı üniversitelerimizde bu iki alan iki ayrı bölüm olarak eğitim vermektedir. Bu yaştan sonra bu işlerin üzerinde durup da tartışma açacak değilim.

Ben. Halk edebiyatı asistanı olarak görevi başladığım Atatürk Üniversitesi'nde 21 yıl çalıştıktan sonra Konya Selçuk Üniversitesi'nde görevimi sürdürmüştüm. Bu 21 yılın başlarında, o zaman bölünmüş il olan Gümüşhane'mizin masalları üzerinde doktora tezi almaya karar vermiştim. Bu tez alışımın tatlı bir hikâyesi vardır. Henüz yayımlanmamış başka bir yazımdan bu olayı aktararak aynı bilgileri burada da sizlerle paylaşmak istiyorum.

Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU

Tez konusu olarak ben de Bilge Hanım gibi masal alanını düşünüyordum: Konya masalları. Hocam, "Evladım, dedi Prof. Kaplan, Konya bir kültür şehridir, masallarında önemli değişmeler olmuş olabilir. Başka bir ilimizi ele alınız." deyince aklıma hemen görev yaptığım il, Tokat ili geldi. İlin tek lisesinde görev yapmışım ve ilçelerden gelen yatılı öğrencilerin de sorumlusu ben olmuştum. Hocam bu önerimi kabul ettiler. Ver elini Erzurum...

Erzurumlu olan dil hocamız Prof. Dr. Selahattin Olcay idi. Konuyu ona açınca o da tatlı bir itirazda bulundu:

"Saim kardeşim, biz bir bölge üniversitesiyiz. Siz bölgemizden bir ilimizi alırsanız daha iyi olur."

Bu yeni öneriyi hemen Prof. Kaplan Bey'e ilettim. O da olumlu karşıladi. Artık doktora çalışmamızın konusu belli olmuştu: Gümüşhane Masalları. (Edebice dergisi, Prof. Dr. Mehmet Kaplan

Şifalı suyun başında

sayısı.)

Hemen hatırlatayım, o yıllarda doktorasını tamamlamış olan veya çalışmalarını sürdüren arkadaşlarımız; Van, Artvin, Kars, Erzurum, Elazığ, Rize illerimizle ilgili çalışma yapmışlardır.

Konumun belirlenmesinden sonra 1965 yılının *Genel Nüfus Sayımı* kitabını alarak çalışmaya başladım. İlin, nüfusu 100'ün üzerindeki bütün köylerine hazırladığım bir mektubu gönderdim.

Öbür yanda da Gümüşhane ilimizin bütün yerleşim birimlerinden gelip de Erzurum'da yaşayan kişileri belirlemeye çalıştım. Öğrencilerimiz vardı, asistanlar vardı, vb. Onlardan da manevi destek olarak yola koyulma zamanını belirledim.

Bu arada, o günlerde fakülte-

mizin dekanı, Ereğlilili hemşerimiz ziraat profesörü Şaban Karataş Bey idi. Allah rahmet eylesin, bana büyük kolaylıklar sağladı. Teyp, kayıt için yeteri sayıda kaset ve gidip gelmek için de kaptanıyla birlikte bir de jeep tahsis ediverdi.

Yıl 1969... Ülkemizde genel seçimler yapılacak. Gittiğimiz bazı köylere girerken bizim resmî plakalı arabamızı gören köylüler, 'Yine bir siyasetçi geliyor' diye bizi karşılamaya geliyorlardı. Onları hayal kırıklığına uğratsak bile güzel bir amaç için geldiğimizi öğrenince seviniyorlardı da.

Günümüzde, 69 numaralı plakası ile yeni illerimizden biri olan Bayburt ilçesi il merkezinin daha kalabalıktı. Öbür ilçeler ise: Kelkit, Torul ve Şiran idi. Bayburt'un ayrılmasından sonra, benim birer bucak olarak zi-

Şifalı suyun çevresi

yaret ettiğim Kürtün ve Köse de ilçe olmuşlardı.

İşte bu coğrafyaya yaptığımız dört seferin tarihle ilgili bilgiler:

Gümüşhane iline masal derlemek üzere dört gezim oldu. Bunlar Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında, dört ile on dört gün arasında değişen süreleri içine almıştır:

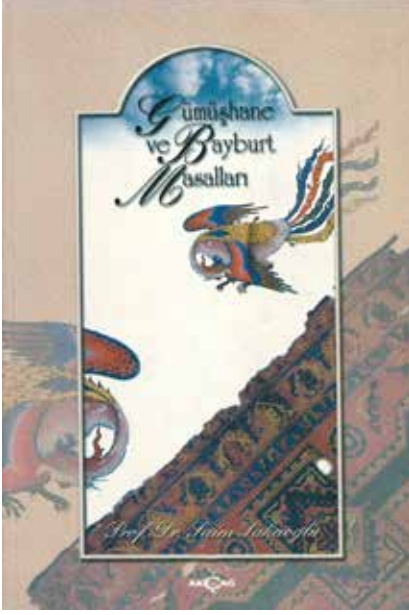
1. gezim: 4-7 Haziran 1969
2. gezim: 3-9 Temmuz 1969
3. gezim: 16-29 Ağustos 1969
4. gezim: 15-20 Eylül 1969

İlk gezim 04 Haziran 1969 Çarşamba günü başlamıştı. Kaptanımız Muammer Öznur direksiyona geçip aracımızı sabahın beşinde hareket ettirmişti. Beraberimizde ise, Bayburtlu olup ikinci sınıfa geçen öğrencimiz Hamdi Güleç vardı. Mer-

hum Hamdi kardeşimiz daha sonra bizim alanımızda bilim hayatına başlamış ve Bayburt Üniversitesi'nde halk edebiyatı profesörü olarak görev yaparken aramızdan ayrılmıştı (1949-23 Aralık 220).

Bütün gezilerim sırasında ne, yazık ki, pek az fotoğraf çekilmiştir. Bu yazımızda onlardan bazılarını sizlerle paylaşmak istiyorum.

18 Eylül 1969 Cuma sabahı Gümüşhane'den yola çıkıyoruz. Hedefimiz, ilin güneyindeki ilçesi Şiran'a geçmek. Şiran'a ulaşan iki yoldan asıl yol olarak kabul edilenini değil de üzerinde birkaç köyün bulunduğu öbürünü seçip yola devam ediyoruz. İl merkezine bağlı Alemdar köyünü geçiyor, daha sonra Torul'un Kalecik, İnkılap, Gülaçar ve Kocadal köylerine uğruyoruz. Hatırladığım kadarıyla bu köyler,

Nivene Deresi adı verilen ormanları açısından son derece zengin olan bir bölgede yer alıyor. Yol boyunca zaman zaman mola verip arabamızı ve kendimizi dinlendiriyoruz. Bu arada kaptanımız çam ağaçlarının gövdelerinden sızan çam sakızlarını bıçağı ile kesip bir torbaya koyuyordu.

Köylerimizde pek az insanla karşılaşıyoruz. İnsanlarımızın çoğunluğu çalışmak üzere farklı alanlara gitmişler. Ancak Kocadal'da İlyas Yıldız adlı 1909 doğumlu bir kaynak kişiden kayıt alabildik.

20 Eylül günü yolumuza devam ediyoruz. Çok farklı bir alanda karşılaştığımız, tam anlamıyla ak sakallı bir amca bizi değişik bir noktaya götürdü. Yerden su kaynıyordu. Meğer bu su şifalı imiş. İçinde insan sağlığı için yararlı bazı mineraller de varmış. Amca suyu öylesine övdü ki ben de dayanamayıp bu sudan bir bardak içiverdim.

Kaptanımız da o anı belgeleyiverdi.

Yeri gelmişken eklemeliyim. Bayburt'ta uzun süre kaldığımız Hamdi Güleç'in köyü Alıçlık'ın bir kilometre kadar uzağında da benzer bir su vardı. Köylüler, biraz soda tadı verdiği için bu suya *ekşi su* adını vermişler. Yerine kadar gidip bir kabımızı doldurmuştuk. Ancak su havayla temasa geçtikten bir süre sonra ilk andaki tadını kaybediyordu.

.....

İli baştan başa diyebileceğimiz bir coğrafi boyu ile dolaşmaya çalıştık. Sel ve ırmakların taşması gibi sebeplerle uğrayamadığımız pek çok köyümüz vardı. Derlediğimiz masallardan 70'ini doktora çalışmamızın konusu olarak ele aldık. O tarihten sonra hazırlanan masal konulu doktora ve yüksek lisans tezlerinin tamamına yakını 70 masal üzerine kuruldu. Tezimiz, 1973'te Atatürk Üni-

versitesi Yayınları arasında, *Gümüşhane Masalları/Metin Toplama ve Tahlil* adıyla yayımlandı. Bayburt ilçesinin 1989 yılında il olmasıyla biz de kitabımızın adında küçük bir değişiklik yaptık. 2002 yılında Ankara'da Akçağ Yayınları arasında yer alan kitabımızın adı *Gümüşhane ve Bayburt Masalları* olarak yenilendi. Çünkü masalların büyük bir bölümü Bayburt'ta derlenmişti.

Masallarımızda anlatıcılar

bir olayı uzun uzun anlatmak yerine bir kalıp ifade (formel) kullanarak olayları sona yaklaştırıverirler, Bayburt'un Çiçekli köyünden ünlü anlatıcı Börek Türk (Çavuş) şöyle deyiverirdi: *Uzatmayalım kameti / Kopartırız kıyameti*. Başka anlatıcılarda da şöyle bir kalıp ifadeye sıkça rastlanılır: *Çok işlerde hikâyeler uzun gider, ustalar kısa bağlarlar*. O hâlde biz de uzatmayacak, yazımızı birkaç foto ile bağlayıvereceğiz.

Kaptan Muammer Öznur ile Nivene Deresi'nde.

KONYA'DA TARİHE MÂL OLMUŞ HATUNLAR

ARİFE ŞEREF HATUN: On dördüncü yüzyılda yaşadı. Hz. Mevlana torunlarından olan Arife Şeref Hatun, Sultan Veled ve Fatıma Hatun'un küçük kızlarıdır. İlk kadın Mevlevi halifesi olarak hem erkek, hem de kadınlara şeyhlik etti. Konya ve Tokat'ta irşad vazifesinde bulundu. Konya'da ablası Mutahhara Hatun'la birlikte sema meclisleri düzenledi.

AYŞE HATUN: Sultan I. Kılıçslan'ın hanımıdır. Oğlu Tuğrul Aslan'dır.

BAĞDAT HATUN: On dördüncü yüzyılda yaşadı. Babası Turgutoğulları'ndan Pir Hüseyin Bey'dir. Vakıf sahibi hanımlardan olan Bağdat Hatun, eğitime

katkıda bulunarak Konevi camii yanında bir darulhuffaz yaptırmıştır. Turgutoğlu Türbesinde medfundur. Bağdat Hatun'un kızlarından Ümmühan Hatun, Turgutoğlu Türbesi civarında bir zaviye yaptırmıştır.

BERDULİYE HATUN: II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in hanımı ve II. İzzeddin Keykavus'un anesidir. Konya'da ikamet eden Rum asıllı bir Hıristiyan bir ailenin kızıdır. Gaziye Hatunla evliliğinden çocuğu olmaması üzerine sultan 1238 yılında Berduliye Hatun ile evlenmiş ve bu evlilikten de 1239'da büyük oğlu İzzeddin Keykavus doğmuştur. II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in ölümünden sonra Vezir Şemseddin İsfahanî ile evlenmiştir.

Turgutoğlu Türbesi

CELALE HATUN: 1283'te vefat etti. Hazreti Mevlana'nın torunudur. Kabri Türbe içerisinde olup Emir Âlim Çelebi'nin soğundadır.

CİHAN MELİK HATUN: On dördüncü yüzyılda yaşadı. Sultan Veled'in oğlu Vacit Çelebi (v.1342)'nin kızıdır.

CİHANŞAH HATUN: Karmanoğulları döneminde Turgutoğulları'na mensup Süleyman Bey'in kızı olup 1470'ta vefat etti. Kabri Konevi Camii yanındaki Turgutoğlu Hüseyin Bey Türbesi içindedir.

DARÜLMÜLK HATUN: Musalla Kabristanı'nda Gömeç Hatun Türbesi batısında medfundur. Dönemin zenginlerinden olup fakirlere çokça yardımda bulunmuş hayırsever bir hatundur. Halk arasında "Hacı Darülmülk Hatun" ismi ile meşhurdu. 664/1265'te Konya'da vefat etti.

DESTİNE HATUN: Divane Mehmet Çelebi'nin kızıdır. On yedinci yüzyılda Konya'da doğdu. Tefsir, hadis başta olmak üzere bütün dini ilimleri babasından tahsil etti. Mesnevi'yi de incelikleriyle okudu.

Hayatının büyük bir bölümünü oruçlu olarak geçirdi. Hz. Mevlana'nın dergâhında, Mesnevi dersleri verdi. Babasının ölümünden sonra Afyonkarahisar Mevlevi Dergâhına şeyh olarak atandı. Seksen yıl ömür süren Destine Hatun'un türbesi Afyonkarahisar Mevlevi Dergâhı'ndadır.

DEVLET HATUN: Tebrizli Emir Kayzer'in kızıdır. Hz. Mev-

Devlet Şah Hatun, Bursa.

lana'nın torunu Ulu Arif Çelebi'nin hanımıdır.

DEVLET ŞAH HATUN: Hz. Mevlana'nın torunlarındadır. Babası Germiyanoglu Süleyman Şah Çelebi, annesi Hz. Mevlana'nın hanım soyundan Mutahhara Abide Hatun'dur. Devlet Şah Hatun 1378'de Osmanlı Sultanı Yıldırım Bayezid ile evlendi. Bu evlilikten Osmanlı sultanlarından Çelebi Mehmet dünyaya geldi. Devlet Şah Hatun 1413'te Bursa'da vefat etti.

DÜRRÜHANT HATUN: Rüstem Bey kızıdır. Kabri Seydişehir Seyit Harun Külliyesi içinde bulunan Turgutoğlu Türbesi içindedir. Sanduka üzerinde "Seçkin Emir Rüstem Bey kızı mer-

Dürühant Hatun, Seydişehir.

hume Dürühant Hatun 832 senesi Muharrem (1428 Ekim) ayında fani dünyadan beka dünyasına irtihal etti” yazılıdır.

EFENDİZED HATUN (v.799/1383): Rumeli Fatihî Şehzade Süleyman Paşa'nın kızıdır. 1383'de vefat etmiş olup kabri Akşehir'dedir.

FAHRÜNİSA FATMA HATUN (v.676/1260): Musalla Kabristanı'nda medfundur. Yahya oğlu Hafız Şemsettin b. Yahya'nın kızıdır.

FAHRÜNİSA HATUN: Asıl adı Nizam'dır. Hz. Mevlana'nın en sadık müridelerindedir. Yaşadığı dönemde dinine düşkünlüğü ve faziletleri sebebiyle “yeryüzünde kadınlığın övücü” manasına gelen “Fahrünnisa” lakabıyla anıldı. Vefat ettiğinde Çaybaşı'nda adının verildiği Fahrünnisa Camii haziresine defnedildi.

Fahrünnisa Hatun, Konya.

FATMA HATUN: Selahaddin Zerkubi'nin kızıdır. Hz. Mevlana'nın oğlu Sultan Veled ile evlendi. Bu evlilikten ikisi kız, biri erkek üç çocuğu oldu. Büyük kızı, Germiyanoglu Beyi Süleyman Şah'la evlenen Mutahhara Abide Hatun'dur. Küçük kızı, önce Konya, daha sonra Tokat Mevlevihanesi'nde görev yapan Arife Şeref Hatun'dur.

FATMA HATUN (v.1585): Karaman Eyaleti Beylerbeyi Murat Paşa'nın kızıdır. 1585 yılında vefat etmiştir. Türbesi Mevlana dergâhı avlusundadır.

FATMA HATUN (v.683/1267): Nasrettin Hoca'nın kızıdır. Mezarı Mevlana Dergâhı'ndadır..

FATMA ZAFER HANIM (v.1921): Konya'nın ilk kadın öğretmenlerindendir. 1861'de İstanbul'da doğdu. Darulmuallimat Mektebinden mezun oldu. Evlenerek Konya'ya geldi. Uzun süre mekteplerde öğretmenlik yaptı. 1921'de Konya'da vefat etti. Kabri Üçler Mezarlığı'ndadır.

GAZİYE HATUN: Selçuklu Hükümdarı II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in hanımıdır. Eyyubi melikesidir.

GEVHER HATUN (v.1227): Hz. Mevlana'nın hanımıdır. Belh'te doğdu. Babası Lala Şerafeddin Semerkandi, annesi Gera Hatun'dur. Ailecek Belh'ten Anadolu'ya hicret ettiler. Karaman'da iken Hz. Mevlana ile evlendi. Bu evlilikten Sultan Veled ve Alaeddin Muhammed isimlerindeki iki oğlu doğdu. Gevher Hatun, ikin-

ci çocuğunun doğumundan kısa bir süre sonra henüz genç yaşında vefat etti.

GÖMEÇ HALİME HATUN: Selçuklu Sultanı Rükneddin Kılıçaslan IV. (1262-1266)'ın hanımı ve Gıyaseddin Keyhüsrev (III.)'in annesidir. Tokat'ta doğdu. Gömeç Hatun, Mevlana'nın sadık mürideleri arasında idi. Hz. Mevlana onu "hatunların övüncü" diye methederdi. Hayırsever bir hanım olan Gömeç Hatun, Konya eğitimine hizmet veren hanımlardan olup Musalla civarına kendi adıyla anılan bir medrese ile darulhuffaz yaptırmış ve onlara önemli vakıflar tahsis etmiştir.

GÜHER HATUN: Selçuklu devletine uzun süre hizmet eden hizmet eden ünlü bilgin Mecmeddin İshak'ın hanımı ve Şeyh Sadreddin Konevi'nin annesidir. Selçuklu Sarayında bir cariyeye idi. I. Gıyaseddin Keyhüsrev'in döneminde Mecmeddin İshak ile evlendirildi.

GÜLHAN HATUN: Karamanoglu İbrahim Bey'in eşidir. Kabri Şerafettin Camii'nin kuzeyinde idi.

GÜRCÜ HATUN: Gürcü Kraliçesi Rosudan'ın kızıdır. Sultan İkinci Gıyasettin Keyhüsrev'in eşidir. Müslüman olduktan sonra ismi "Gürcü Hatun" olarak değiştirildi.

GÜRCÜ HATUN: Selçuklu Veziri Süleyman Pervane'nin eşidir. Hz. Mevlana ve babası Bahaeddin Veled'in türbesi üzerinde bulunan Kubbe-i Hadra/Yeşil Türbe'nin banisidir. Mevlana'nın

müritlerinden olup, uyanık, kültürlü bir hanım idi. Mevlana'nın resmini saray ressamı Aynüdüd-üdevle'ye yaptırtmıştı.

HALİFE SULTAN HATUN: Seyit Harun Veli'nin kızıdır. 1321'de babasının vefatından sonra tekkenin yönetimini ele almış ve bu görevi yaklaşık kırk yıl sürdürmüştür. Türbesi, Seydişehir'de Seyit Harun Veli Külliyesi'ndedir.

HALİME HATUN: Sultan Alaeddin'in büyük kızıdır. Bir Ey-yubi prensi ile evliydi ve Halep'te ikamet etmekteydi.

HATİCE HATUN (v.1458): Karamanoğlu beylerinden İshak Bey'in hanımıdır. Şems civarında bulunan İshak Bey türbesi civarında bir türbesi mevcuttu. Bu türbe 1944 yılında yıktırılmıştır.

HATUN SULTAN (v. 825/1409): Seydişehir İlçesi'nde Seyit Harun Veli'nin türbesi karşısındaki türbede mezarı bulunan bu hatun Turgutoğulları'ndan Emirşah Bey'in kızıdır.

HAVVA BEK HATUN (v. 1416): Turgutoğulları'ndan Rüstem Bey'in kızıdır. Mezarı Seydişehir Seyit Harun Veli'nin Türbesi karşısında babasının türbesindedir.

HEDİYE HATUN: Konya'da doğdu. Şeyh Selahaddin Zerkubi'nin kızı, Sultan Veled'in hanımı Fatma Hatun'un kız kardeşidir. Babasının 1258'de vefatından sonra Hz. Mevlana'nın himayesinde yetişti. Hattat Mevlana Nizameddin ile evlendi. Kab-

ri, Mevlana Türbesi'ndedir.

HOND FATMA HATUN (700/1300): Türkiye Selçuklu Sultanı İzzeddin Keykavus'un kızıdır. Konya'da doğdu Asıl adı Ferhunde olmakla birlikte "Ferhuniye" olarak anıldı.

Hayırsever bir hanımdır. Eğitime katkısı olan Fatma Hatun, Ferhuniye mahallesinde bir darulhuffazı inşa ettirmiş ve buraya Konya, Niğde, Aksaray ve Antalya'daki birçok köy ve arazisinin gelirini vakfetmiştir. Kültür Park'ta bulunan Süt Tekkesi'nde medfundur.

HOND MAHPERİ HATUN: Sultan Alaeddin Keykubat'ın eşidir. Alanya Beyi Kirvard'ın kızıdır. Keykubat Alanya kalesini aldığı zaman bu hanım ile evlenmiştir. 1238'de Kayseri'de kendi adıyla anılan bir külliye yaptırmıştır. Kitabesinde "Saffetü'd-dünya ve'd-dîn (din ve dünyanın yüz akı) Mahperi Hatun" olarak geçmektedir. Mahperi Hatun'un türbesi Kayseri'dedir.

HONDİ HATUN (v.1469): Karamanoğlu İbrahim Bey devri yöneticilerinden Turgutoğlu Ahmet Bey'in kızıdır. Hayır, sahibi bir hatun olup, eğitime katkı için 871/1466'de bir darulhuffaz yaptırmıştır. Turgutoğulları Türbesi'nde medfundur. Mahmut Bey isminde bir zat ile evlendi. Kasım adında bir oğlu vardı.

HUNDİ HATUN (v.850/1434): Seydişehir'de Seyyit Harun Veli türbesine girince sağ tarafta seki üzerinde mezarı bulunan bu hatun, Mehmet Çelebi'nin kızıdır.

HÜDAVEND HATUN: Diğer adı “Selçuk Hatun” olup, IV.Kılınçarslan’ın kızıdır. İlhanlı Hükümdarı Argun Şah’ın eşidir. Türbesi Niğde’dedir.

İLALDI HATUN: Çelebi Mehmet’in kızıdır. Eğitime katkıda bulunan İlaldı Hatun Konya’da bir darulhuffaz inşa ettirmiştir.

İSMET HATUN (v.1397): Alim Çelebi I.’ın kızıdır. Sekizinci Mevlevi postnişini Emir Alim II Çelebi’nin hanımı, onuncu postnişin olan Pir Adil-i Sani’nin anesidir.

İSMİHAN HATUN: Selçuklu devri bilgin ve yöneticilerinden Hoca Cihan’ın eşi olup, Hocacihan Türbesi’ndedir.

KERRA HATUN (v. 687/1271): Vezir Sahib Ata’nın kızıdır. Sahib Ata türbesinde medfundur.

KERRA HATUN (v. 691/1292): Babası İzzeddin Ali’dir. Mevlana, eşi Gevher Hatun’un vefatı üzerine Kerra Hatun’la evlendi. Mevlana’dan önce Muhammed Şah adlı biriyle başından bir evlilik geçen Kerra Hatun’un, bu evlilikten Emir Şemseddin Yahya isminde bir oğlu vardı. Mevlana’yla evlendiğinde bu oğlunu da yanında getirdi. Kerra Hatun’un Mevlana’dan da “Muzafferüddin Emir Alim” isminde bir oğlu ile “Melike Banu” isminde bir kızı oldu. Kabri Mevlana Türbesi içerisinde.

KİMYA HATUN (v.1247): Hz. Mevlana’nın yanında yetişti. Şemsi Tebrizi’nin eşidir. Genç yaşta iken vefat etti.

KİRAKE: Sultan Veled’in hanımını Fatıma Hatun’a verilen unvandır.

KİRAMANA: Mevlana’nın oğlu Sultan Veled’in sütannesine verilen unvandır.

KUTLU MELEK HATUN: Mevlana Mahmut Çelebi’nin kızı ve Konya Kadısı Siracüddin Mahmut’un (ö.682/1283) da beşinci göbekten torunudur. Mehmet b. İmadüddin Mehmet b. Ömer b. Siraceddin ile evli idi. Konya eğitimine katkıda bulunan hanımlardan olup Karatay medresesinin kuzeyinde bir darulhuffaz ve bir de kütüphane yaptırmıştır. Kutlu Melek Hatun’un yaptırdığı darulhuffaza vakfettiği kitaplar, Cumhuriyet döneminde Yusuf Ağa Kütüphanesi’ne intikal etmiştir. Kutlu Melek Hatun ömrünün sonunda Sivas’a gitmiş ve orada da vefat etmiştir.

Kutlu Melek Hatun, Sivas.

MELEK CİHAN HATUN: Akşehir’de Mahmut Hayrani torunlarından olup, Seydi Ali’nin

kızıdır. Kabri Mahmut Hayrani Türbesi mezarlığındadır.

MELİKE ADİLE HATUN: Selçuklu sultanı Alaeddin Keykubad'ın eşidir. Eyyubi Hanedanı'na mensuptu.

MELİKE HATUN (v. 731/1331): Selçuklu Devleti ricalinden Kadı Taceddin'in kızıdır. Mezarı Mevlana Türbesi içerisinde.

MELİKE HATUN (v.691/1292): Vezir Sahib Ata Fahrettin Ali kızıdır. Mezarı Sahip Ata türbesinde ve babasının ayakucundadır.

MELİKE HATUN (v.703/1287): Mevlana'nın kızı olup lakabı Efendipula'dır.

MELİKE SELÇUKA HATUN (v. 584/1188-89): Selçuklu sultanı İzzeddin Kılıçaslan II'nin kızı ve sultan Rükneddin Mesut'un kız kardeşidir. İyi bir eğitim alan Selçuka Hatun, ilk evliliğini babasının isteği üzerine Artuklu hükümdarı Kara Aslan'ın oğlu Hasankeyf emiri Nureddin Muhammed ile yaptı. Fakat birkaç yıl sonra emirin vefat etmesi (v.1185) üzerine, Konya sarayına geri döndü. Daha sonra, Abbasi halifesi en-Nasır Lidinillah ile muhteşem bir düğün ile evlenen Selçuka Hatun, Konya'dan Bağdat'a gelin giden ilk sultan kızı oldu. İslami ilimlerle de meşgul oldu. Hz. Peygamber Efendimize (s.a.s.) olan hayranlığından dolayı Mekke ve Medine'ye hayırlarda bulundu. Kocası en-Nasır'dan kendisi için Ahlat'ta bir saray yaptırdı. Selçuka Hatun, bu saraya yerleştikten

kısa bir süre sonra, henüz otuz yaşlarında iken, 584/1188-89'da vefat etti.

MENİA HATUN: Süleyman Şah'ın hanımıdır.

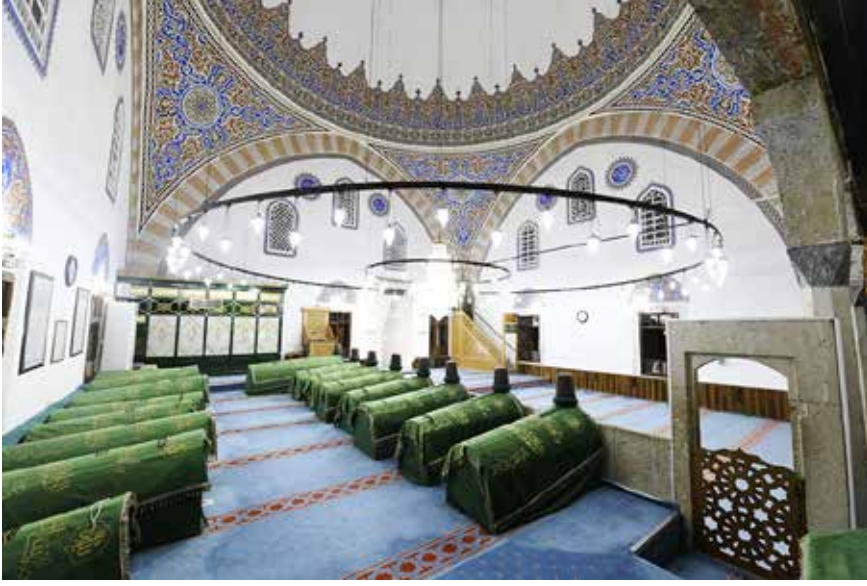
MİS HATUN: Eşrefoğlu Mehmet Bey'in eşidir.

MUTAHHARA ABİDE HATUN: Hz. Mevlana torunu, Sultan Veled'in kızıdır. Germiyanoglu Mehmet Bey, Hz. Mevlana'ya alakası ve hürmeti olduğundan, oğlu Süleyman Şah'ı Mutahhara Hatun ile evlendirdi (1274). Mutahhara Hatun'un Süleyman Şah'la evliliğinden Hızır (Paşa) ve Burhaneddin İlyas (Paşa) adlarında iki oğlu ile Devlet Şah Hatun isminde bir kızı olmuştur. Devlet Hatun Yıldırım Bayezid ile evlenince Mevlana Sülalesi ile Osmanlıların akrabalığı başlamış oldu.

MÜMİNE HATUN: Belh Şehri Emiri Rükneddin kızı Sultanü'l-ulema Bahaeddin Veled'in eşi, Hz. Mevlana'nın annesidir. Mümine Hatun, anne tarafından da soyu hanefi fakihlerinden Şemsüleimme Muhammed Serahsî ile birleşmektedir. Bahaeddin Veled ile evliliğinden Fatıma adında bir kızı ile Muhammed Celeddin ve Muhammed Alaeddin adında çocukları oldu.

Mümine Hatun, Karaman.

Mümine Hatun, Karaman.

Belh'ten hicret ederek Karaman'a geldi ve orada vefat etti. Karaman'da Aktekke Camisi içerisindeki türbesinde medfundur.

NASİHA HATUN (v.1390): 1335-1360 senelerinde Karaman Beyliği yapmış Seyfettin Süleyman Bey'in kızıdır. Ereğli'de Şeyh Şehabettin Sühreverdi Külliyesi'ni tamir ettiren hatundur.

NEFİSE HATUN: Nasuh Çelebi'nin kızıdır. Mezarı Konya'da Konevi Camii yanındaki Turgutoğlu Türbesi içerisinde yer almaktadır. Nefise Hatun, eğitime kadar katkıda bulunarak Konya'da bir darul-huffaz inşa ettirmişti.

NUSRET HATUN: Sultan Velid'in hanımıdır. Nusret Hatun ile evliliğinden Çelebi Şemseddin Emir Abid dünyaya geldi.

RABİA HATUN (v.1180/1766): Konya Nakiboğlu Camii banisi Hacı İbrahim Efendi'nin hanımıdır. Hayır sahibi bir hanım olup, mezarı Nakiboğlu Camii'nin batısında eşi Hacı İbrahim Efendi'nin kabri yanındadır.

RAZİYE DEVLET HATUN (v.1230): Danişmentogullarından Yağıbasan oğlu Muzafferüddin Mahmud'un kızıdır. Kardeşi Bedreddin Biremonî'dir.. Ayrıca

**Raziye Devlet Hatun
(V.1230), Konya.**

Selçuklu
çinileri,
Karatay
Medresesi
Müzesi

Sultan I. İzzeddin Keykavus'un eşidir. **Konya'da Hatuniye adıyla bir mescitle beraber bir medrese ve bir de imaret yaptırmıştır.** 1223'te Saideli adıyla anılan ilçeye bir kervansaray yaptırmış; bundan sonra ilçe "Kadınhani" adını almıştır.

SANAVBER HATUN: Sultanı II. Kılıçarslan'ın azatlı cariyele-rindendir. Ilgın Mahmuthisar'da bulunan Didiği Sultan Türbesi Mescidi'ni 576/1180'de mimar Eminüddin Mirgün'e yaptırmış-tır

SEKİNE HATUN: Şeyh Sadrettin Konevi'nin kızıdır. Afifüddin ile evli idi.

SELÇUK HATUN (v.1282): Sultan IV. Rükneddin Kılıçarslan'ın kızıdır. 1276'da Abaka Han oğlu Argun ile evlendi.

SİTTİ HATUN: Nasuh Bey Çelebi kızıdır. Eğitime katkıda bulunan bu hanım Konya'da bir darulhuffaz inşa ettirmiştir.

SULTAN HATUN (v.1422): Babası Turgutoğulları'ndan Emir Yusuf Şah'tır. Sultan Hatun'un annesinin adı Bağdat Hatun'dur. Konya eğitimine katkıda bulunan bu hayırsever bir hatun olan Sultan Hanım Konya'da bir darulhuffaz yaptırmıştır. Kabri Seydişehir Seyit Harun külliyesi içinde bulunan Turgutoğlu Türbesi içerisinde yer almaktadır. Mezar baş taşında şu bilgiler bulunmaktadır: "Kutlu şehit, merhume, Turgut Bey oğlu Emir Şah kızı Sultan Hatun fani dünyadan beka alemine intikal etmiştir. Allah, onun kabrini nurlandırсын." Ayak taşında ise Bakara suresinden ayet ile Sultan Hatun'un vefat tarihi verilmiştir: "Şaban ayının sekizinci günü 825" tarihi hakkedilmiştir. Bu tarih 29 Temmuz 1422 tarihine karşılık gelmektedir.

SÜNBULE HATUN: Sultan Veled'in hanımıdır. Sünbüle Ha-

Selçuklu hanımı heykelleri.

tun ile evliliğinden Çelebi Selahaddin Emir Zahit ve Çelebi Hüsameddin Emir Vacit adlarında üç oğlu oldu.

ŞAH MELEK HATUN: Sultan Veled'in oğlu Şemseddin Emîr Abid Çelebi (v.1338)'nin kızıdır.

ŞEKER HATUN (v.795/1379): Hazinekar görevlisi Bolad Beyin kızıdır.

ŞERİFE HANIM (v.1264/1848): Muhaddis Bağlıcalı Hoca'nın kızı ve Konya Müftüsü Hadimli Ahmet Efendi'nin eşidir.

ŞERİFE HATİCE HANIM

(v.864/1600): Şeyh Mehmet Sait Hemdem Çelebi'nin annesi olup mezar taşı Mevlana Türbesi'ndedir.

ÜMMÜHAN HATUN: Alaeddin Keykubad'ın annesidir.

VEFA HATUN (v.621-1205): Kerimeddin Ebubekir kızıdır. Mezarı Musalla Kabristanındadır. Hükümet Konağının batısında Postahane Binası'nın karşısında 613/1197'de bir mescit yaptırmıştır. Bu mescit Vali Muammer Bey zamanında bir gece yıktırılmıştır.

YAKUD HATUN (v.681/1283): Şemsettin Ömer

Tokat Mevlevihanesi

Gaznevi'nin kızıdır. Babası Gaznevi, hükümdarı Oktay Kaan'ın devrinde Selçuklu Hükümdarı Alaeddin Keykubad yanında elçilik yapmış ve Konya'da vefat etmiştir. Kızı Yakud Hatun da Konya'da vefat etmiştir. .

ZAHİDE HATUN: İshak Bey'in kızı ve Karamanoğlu Mehmet Bey'in hanımıdır.

KAYNAKLAR

- Abdülkerim b. Şeyh Müsa. Makalat-ı Seyit Harûn, Hazırlayan: Cemal Kurnaz, Ankara: TTK Yayınları 1991.
- Ahmet Eflaki, Ariflerin Menkıbeleri, Çeviren: Tahsin Yazıcı, İstanbul: Hürriyet Yayınları, 2006.
- Baykara, Tuncer. Türkiye Selçukluları Devrinde Konya, Konya 1998.
- Boran, Ali. "Didiği Sultan Mescidi ve Türbesi", Konya Ansiklopedisi, 3/94-95, Konya: Kültür AŞ, 2011,
- Boran, Ali. "Şems-i Tebrizî Külliyesi", Konya Ansiklopedisi, 8/ 216-217, Konya: Kültür AŞ,2015.
- Es, Selçuk. "Büyük Konya Ansiklopedisi" Koyunoğlu Müzesi.
- Feridun b. Ahmet Sipehsalar, Mevlana ve Etrafındakiler, Çeviren: Tahsin Yazıcı, İstanbul: Pinhan Yayınları, 2011.
- Hacıgökmen*, Mehmet Ali. *Selçuklu Hanımları*,Kıra Hatun ve Raziye Devlet Hatun. Konya 2017

Kendi, İbrahim Aczi. "Konya Mezar Folkloru", Yeni Konya, 25 Ağustos 1959.

Kendi, İbrahim Aczi. Konya Mezar Folkloru, Konya: Karatay Yusufpaşa Kitaplığı, 10457.

Koman, Mesut. "Konya'da Kutlu Melik Hatun Darulhuffazına Dair Bir Vakfiye ve Şeyh Siracüddin Ürmevi Hakkında Birkaç Söz" Konya 51 (Ocak 1943), 51.

Konya Ansiklopedisi, I-IX Cilt Konya: Kültür AŞ

Konyalı, İbrahim Hakkı. Akşehir Tarihi, İstanbul, 1945.

Konyalı, İbrahim Hakkı. Ereğli Tarihi, İstanbul 1970.

Konyalı, İbrahim Hakkı. Konya Tarihi, Konya, 1964.

Mehmet Ali UZ, Konya Alimleri ve Velileri, Konya: Meram Belediyesi 2013

Mehmet Yusuf. Konya Asarı Atika Müzesi Rehberi, İstanbul, 1930.

Oral, M. Zeki. "Karamanoğulları Tarihine ait Vesikalar: Yatağan Mürsel Vakfiyesi," Belleten 18/71, 337-345 Ankara, 1954.

Oral, M. Zeki. "Konya'da Tarihi Mezar Taşları", Anıt 2, (Mart 1949), 21-22.

Oral, M. Zeki. "Konya'da Tarihi Mezar Taşları", Anıt 3, (Nisan 1949), 22-23.

Oral, M. Zeki. "Konya'da Tarihi Mezar Taşları", Anıt 8 (Eylül 1949), 19.

Oral, M. Zeki. Turgutoğulları ve Konya'daki Eserleri, Hazırlayanlar: Temel, Eşref. Temel, İsmet. Şahin, Bekir, Konya: Çizgi Kitabevi, 2016